www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 71. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 26. марта, 1923.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

VOL. XXXI. No. 71. Jersey City, N. J. Monday, March 26, 1923. THREE CENTS

УРЯД ПОЧИНАЄ СЛІДСТВО В СПРАВІ ЦУКРУ

ВАШІНҐТОН, 23. марта. — Федеральні департаменти судівництва та торговлі почали нині спільно слідство в справі заговору для підвишки цін на цукор.

Слідство почалося на домаганє Народної Законодатної Ліґи, котра закинула недавно публично, що підвишка ціни на цукор була викликана штучно при помочи змови великих продуцентів та торговців цукру. Уряд бере тепер предложені Ліґою факти та буде розслідувати їх правдивість.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ КОМУНІСТІВ

ВАШІНҐТОН, 23. марта. — Ряд американських патріотичних організацій предложило генеральному прокураторови (міністрови судівництва) Догерті домаганє виточення процесу проти комуністів в Америці та зірвання зносин межи ними і комуністами в Росії.

Петиція делеґації перечисляє межи иншим ряд большевицьких аґітаторів в Злучених Державах, які на думку предложників повинні бути поставлені перед суд. Далі вона домагається слідства над діяльностю другий людий, котрі хоча самі не комуністи, дають їм всяку допомогу; межи сими є вичислений адвокат Френк Волш; Чарлс Рехт, що заступає совєтський уряд в Злучених Державах; і другі.

ГАРДИНҐ НЕВДОВОЛЕНИЙ З ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНА

СТ. ОГАСТІН, Флорида, 23. марта. — Як заповідають приятелі президента Гардинґа, межи першими домаганнями, які він предложить до виконання слідуючому конґресови, що має зібратися на початку грудня, буде ревізія (зміна) залізничого та іміґраційного закона. Президент Гардинґ має стояти на становищи, що теперішний іміґраційний закон за острий та що він повинен бути злагоджений.

ПРОСИТЬ ГАРДИНҐА О ПОМІЧ ДЛЯ ІМІҐРАНТІВ

НЮ ЙОРК, 23. марта. — Конґресмен Фіорела Ля Ґвардія, уживший голова міської ради міста Ню Йорку, вислав до президента Гардинґа телеґраму з просьбою помогти 300 іміґрантам, що прибули до Злучених Держав по виконанню квот їх країн та ждуть на Елис Айленд на депортацію.

Ля Ґвардія просить президента уповажнити секретаря (міністра) праці, під котрого зарядом находяться іміґраційні справи, почати в справі згаданих іміґрантів нові переслухання. В той спосіб приказ департаці автоматично (сам через себе) ставби неважним; потім справу можнаби продовжити до початку другої половини сього року, коли сих іміґрантів, місто висилати тепер назад до старого краю, можнаби зарахувати на конто квоти іміґрантів з їх країв за другу половину сього року. Ля Ґвардія виясняє, що іміґранти спізнилися з приїздом до Америки невинно через продовженє подорожи морем наслідком бурі.

ВЖЕ НАВІТЬ НЕ ХОЧУТЬ МАТИ АНДЕРСОНА БЕСІДНИКОМ

НЮ ЙОРК, 23. марта. — Нюйорська конференція Товариства Світських Членів Методиської Церкви ухвалила не просити свого року на бесідника Віліема Андерсона, суперінтендента нюйорської Анти-салюнової Ліґи, як вона се робила кождого попереднього року; місто сього запрошено одного федерального проґибіційного аґента з Вашінґтону.

Рішенє конференції зробило велике враженє, тим більше що Андерсон кождого року є делеґатом на таку конференцію та що його промова проти алькоголю була великою атракцією (принадою) на кождій конференції сеї церкви за десять послідних літ. Хоча зарядчики конференції се заперечують, мимо сього загально вважають Анти-салюнову Ліґу скомпромітованою недавними закидами фінансових зловживаків її урядниками.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКИХ КОМУНІСТІВ

СТ. ДЖОСЕФ, Мишиґен, 23. марта. — Цілий нинішний день росправи проти американського комуніста Фостера заняло переслухання першого відводового свідка, котрим був клівендський комуніст Чарлз Рутеберґ. Рутеберґ хотів викликати на присяжних судлів враженє, що американські комуністи не мають навіть заміру тепер починати революцію в цілі захоплення силою влади у Злучених Державах; що такий крок вони вважають недоцільним; що на таким самим становищи стоять московські большевики та що в такім дусі вони й поучали американських большевиків. Він хотів далі викликати враженє на присяжних судлів, що комуністи в Америці все хотіли поступати згідно з американськими правдами та бути законною партією, але американський департамент судівництва їм сього не давав та примушував їх стати підземною, нелеґальною орґанізацією. Зі зізнань свідка видно було, що він видимо старається зєднати прихильність фармерів серед лави присяжних.

Підчас процесу зайшов також цікавий, але покищо ще як слід не вияснений факт. Один з лави присяжних судлів говорив щось шепотом зі судлею, а потім судля перервав розправу та закликав ласу присяжних на коротку конференцію до їх салі. Судля відмовив ґазетярам всяких вияснень щодо свого поступку. Догадуються, що ходило о який беззаконний вплив на лаву присяжних судлів.

ВИТРЮҐА ЗДЕРЖУЄ НАРАДУ ЛЕҐІСЛЯТУРИ

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 23. марта. — Нинішна буря, що подабала на Кивролом та ґураґан, зірвала з даху стейтової леґіслятури величезний кусок ваховки, розбила вікна в салі сенату та перервала на якийсь час наради палати. Зірвану частину даху вітер скинув на хідник перед домом, мало що не вбиваючи притім кількоро прохожих. Дебати сенату були перервані, поки робітники не залатали напохапці розбитих вікон.

УРЯД З ОБЄДНАННЯ.

ПОКЛИК ДО УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ У СПРАВІ НАРОДНЬОГО ПОДАТКУ.

Українська Громадо!

Всеукраїнський Конґрес американських Українців в Филадельфії, Па., наложив обовязок на кождого Українця платити національний податок на визволенє рідного краю.

До сього часу мало уваги звертали українські товариства на збиранє державного податку так, що на 500,000 українських уроженців в Америці розіслано досі тільки 19,000 податкових карток. Але і ті не приславши досі всього податку. Правда, деякі громади і поодинокі особи дають обильні жертви, але весь український загал не зрозумів ще ваги державного податку як слід. Від теперішню пору коли український нарід бореться за свободу, не повинно бути нікого між нами, хто не поміч би своїм окровавленим братам. Кождий чесний і щирий Українець нехай зложить свою дрібну лепту, а з того збудуємо велику будівлю українського державного відродження.

Коли кождий з 500,000 американських Українців зложить свій податок зберемо велику суму $1,500,000, себто суму, яка вистарчить на веденє активної боротьби, удержанє українських приватних шкіл, забезпеченє інвалідів, сиріт та української армії.

Памятайте, чим скорше тізмемось до праці, тим скорше буде скінчена робота для визволення рідного краю.

Голосіться негайно до Обєднання Українських Орґанізацій в Америці, за податковими посвідками, а зібрані гроші пересилайте зараз до канцелярії Обєднання.

ЗА КАНЦЕЛЯРІЮ ОБЄДНАННЯ:

Теод. Гриней, секр.

КРАЙ АВТОМОБІЛІВ

Бюро публичних доріг у Вашінґтоні подає, що в 1922. році зареґістровано (записано) в сьому уряді понад 12 міліонів 238,000 моторових возів. З того приватних автомобілів до воження людий було понад 10 міліонів три чверти мілiона, автомобілі до найму близко 70,000, а моторові троки коло мілiона і чверть.

З порівнання розрахунків сього року з попередними виходить скорий зріст комунікації при помочи моторових возів.

ЗАПРЯГ СЕБЕ НА МІСЦЕ КОНЯ

Фармерови Ліроя Шіпі, що живе коло Норд Едемс, в стейті Месечузетс, заслабла кінка. Шіпі зложив її на сани та поїхав почерез гору Флориду до шпиталя в місті. Та його коняка застрягла в снігах на горі і не могла потягнути санок з недужою ні кроку вперед. Фармер не довго думаючи, випряг шкапину і запрягся на її місце. Мимо глибокого снігу потрафив він серед нічної пітьми потягнути санки при милі, поки обезсилений не впав коло дороги. На щастє його та недужої надійхав автомобіль і підвіз його ще оставших пять миль до шпиталю. Тут зараз про приїзді його жена вродила йому хлопця.

АРЕШТОВАНІ ЗА КУПІЛЬ

Ґазеті „Ворті" розповідає один розчарований комунар повернувший з Росії, таку пригоду, яка трафилася йому та його товаришам в комуністичній кольонії в Кемерові:

Літом купалися ми в ріці, мущини й жінки разом, голі. Коли я й один мій товариш пішли купатися в купелевім одінню, які ми привезли зі собою в Америці, нас арештовано. Поліція сказала, що таких річий не робиться в совєтській Росії".

ПЯТЬ МІЛЮНІВ ЗА ЗМІНУ НАЗВИСКА

На внесення польської соймової правиці пізнисшенно оплату за зміну назвиска на 5 міліонів марок п. За внесенням голосували Пястовці і Жиди.

ЯК СВЯТКОВАНО ЮВИЛЕЙ М. К. ЗАНЬКОВЕЦЬКОЇ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

Київський „Більшевик" подає вістки про те, як на Радянській Україні святковано ювилей нашої великої драматичної артистки. В Київі відбулася дня 15. грудня 1922 р. в Державнім Народнім Театрі імени Марії Заньковецької ювилейна вистава з приводу сороклітньої діяльности артистки. В Харкові відбулася урочиста вистава у Драматичнім Театрі і в двох робітничих районах міста Харкова. Широко розповсюднюється підписні листи на ювилейний дар. Раднарком України брав участь у святкованю ювилею. На 7-мім зїзді Рад УСРР. має виступити представник ювилейного комітету зделяраціею. Підноситься справа відведення в Київі будинку для старих і недужих робітників української сцени. В Київі видруковано понтові картки з портретом артистки. Відомий поет Тичина написав кантату в честь ювилятки, музику до якої уложив композитор Козицький. Инше музичне привитанне зложив композитор Кохановський.

ГРОШЕНА ЗАРАЗА

З Варшави доносять що там, завважено появу нової скірної недуги, спричиненої бактеріями, що гніздяться в банкнотах, які міліярдами пересовуються через руки вбогих і богатих.

ПОМЕР АРЦИБІСКУП БІЛЬЧЕВСЬКИЙ

ЛЬВІВ, 21. марта. — Помер тут до короткій недузі львівський архиепископ Більчевський. (Покійний був одним з вшехпольських лідерів).

ПРИПИНЕНЕ КОНСУЛЬСЬКИХ ФУНКЦІЙ ПОСОЛЬСТВА У. Н. Р. В БЕРЛІНІ

БЕРЛІН, 1. марта. — Посольство Української Народньої Республики в Берлині, з уваги на обставини, припинило видачу та візованє паспортів і заняло свою діяльність. Інтереси українських громадян захищає „Довірочне Представництво для Українських Збіжців". Представництво виставляє українським громадянам особливі посвідки, на підставі яких німецька поліція видає посвідчення на право житя в Німеччині. В сих посвідченнях між иншим зазначується, що в справі державної приналежности власник посвідчення є „без горожанства". В такий спосіб витворюється нова категорія горожан у світі, без горожанства, без державної приналежности. Правне становище таких горожан без горожанства, тобто еміґрантів з України та бувшої Росії має бути в скорому часі розвязане Лігою Народів.

ПРЕДСТАВНИКИ КУЛЬТУРНО-ГУМАНІТАРНИХ ІНСТИТУЦІЙ У АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА — ЕКЦЦ. О. І. ДЖЕНОРРІ

У митрополичій палаті дня 1. березня в полудне зібралися представники українських культурно-гуманітарних інституцій, щоби зложити особисто поклін Апостольському Візитаторови. В. делеґації взяло участь около 60 осіб.

Пробовив в італійській мові през. В. Дещикевич. Підчеркнув тісну звязь народу з його церквою та незвичайну пошану і довіря, яке має український народ до особи Митрополита А. Шептицького і до українського епископату взагалі. Просив вглянути у відносини, в яких опинилася тепер церква і духовенство та поглядом, на основі фактичних даних, поділитися з Св. Отцем. Апостольський Візитатор відповів в італійській мові, перепрошуючи, що не володіє мовою українською, передав благословенє св. Престолу і підчеркнув, що церква може дати успокоєнє і потіху для страждаючих народів, бо за вірою прийде все инше.

НОВІ АРЕШТОВАННЯ В ГАЛИЧИНІ

Дня 22. лютого с. р. арештовано в с. Гумешці к. Щирця о. Константина і студ. мед. Дмитра Стасіва під замітом „протидержавної" аґітації. Обох переведено до тюрми на ул. Баторія. Крім цього дня 24. січня арештовано громадського писаря Віана Голдуна під замітом аґітації проти бранки.

НОВІ ПОВСТАНЦІ НА УКРАЇНІ

По відомостям: одержаним з Київа, повстанські українські загони зявилися на правому березі Дніпра в районі Київа, викликавши велику паніку серед большевиків. 14. лютого повстанцями був зайнятий Васильків і їхні розїзди зявились в районі Боярки. З Київа большевиками виправлені проти повстанців місцеві курсанти командних червоно-армейських курсів.

РОЗБИШАКА З СЕРЦЕМ

На передмістю Вінніпеґу Форт Гері перейміня замаскований розбишака у відлюдним місци чоловіка з жінкою, приневолив їх револьвером піднести руки до гори і перешукав їх кишені, але найшов при собі тільки два доляри. Коли обрабовані скаржилися, що потребують гроші, розбишака вернув їм доляра доляра і ушів.

ФРАНЦІЯ БЕЗСИЛЬНА СУПРОТИ ОПОРУ НІМЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ В РУРЩИНІ

ЕССЕН, Німеччина, 23. марта. — Кореспондент нюйорського дневника „Таймса", Сірил Бравн, обхав копальні угля в Рурщині, де пригадується їх станови підчас французької окупації і розмовляв з робітниками.

На основі сього перегляду і розслідів він заявляє, що Франція безсильна супроти опору німецьких робітників.

Німецькі робітники не хотять робити для французьких наїзників, а французька військова окупаційна влада не вспіє їх до сього змусити. Всі французькі кари не тільки, що нічого окупантам не помагають але ще й скріплюють завзятє і відпорність німецьких робітників.

ФРАНЦУЗИ КАЖУТЬ, ЩО ВИТРИМАЮТЬ БОРОТЬБУ 15 МІНУТ ДОВШЕ ВІД НІМЦІВ

ПАРИЖ, 23. марта. — Французи заявляють, що не повинуються волі німецького премієра Куна і не уступляться з Рурщини перед зачатком переговорів.

Французькі урядовці кажуть, що Франція таксамо довго видержить боротьбу в Рурщині як Німеччина, і ще 15 мінут довше.

ВЕЛИКА БУРЯ У ФРАНЦУСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ПАРИЖ, 23. марта. — Нині у французькому парляменті збулись небувалі сцени.

Посол Бертон, комуніст, зачав кричати до премієра Пуанкаре, що він є вязень лідера розлістів (приклонників королівського ладу) посла Доде, котрий держить його у своїх руках, бо грозить йому, що оголосить скандали з його жінкою.

На се Пуанкаре відповів Бертонови лайкою, а націоналістичні посли окружили Бретона і грозили йому кулаками, як не відкличе своїх слів.

З обох сторін сипалися слова: батяр, лайдак, обманець, шантажист, зрадник.

Буря тривала довший час, поки, як Бретон відкликав свою зневагу, яку юнув на премієра Пуанкаре.

ПРОТИ-ЖИДІВСЬКИЙ РУХ В МАДЯРЩИНІ

БУДАПЕЩІТ, столиця Ладярщини, 23. марта. — Від кількох днів тривають тут проти-жидівські бурі мадярських студентів. Поліція не вспіла здавити зворушення.

ФОШ ХОЧЕ ТХАТИ ДО ВАРШАВИ

ВАРШАВА, 23. марта. — Французький генерал маршал Фош заповів, що приїде до Польщі, щоб узяти участь у святі 3-ього мая.

ЧОМУ ІТАЛІЯНИ ГОЛОСУВАЛИ ЗА ЗЛУКОЮ ГАЛИЧИНИ З ПОЛЬЩЕЮ

ВАРШАВА, 23. марта. — Польський сойм потвердив 30-літню умову з Італією у справі нафти. В умові Польща признає Італії як найкорснійші услівя.

ЛЄОН ТРОЦЬКИЙ ЗА МИРОМ

ЛОНДОН, 23. марта. — Норвеський відкривець і голова запомогового комітету з рамени Ліґи Народів в Росії, Фрітьоф Нанен тепер описує свої спомини з Росії в тутешньому дневнику „Вестмінстер Ґазет".

В першій частині своїх споминів він згадує про розмову з Троцьким минулого місяця.

Др. Нансен каже, що Троцький заявив йому, що Росія передвісім може відбудуватись а не вести війну. Вона, казав він, хоче мира, а найлучшим доказом сього російська розоружна конференція, на якій Росія заявила, що готова зменшити свою армію о 200,000 війска, якщо сусідні держави також розоружаться.

Мимо небезпеки, що на Росію тепер може напасти Польща й Румунія, вона зменшила свою армію до 600,000, то значить, до половини мирового стану армії за царських часів.

Др. Нансен пише, що Троцький хотів би перевести в Росії розоруженє, а завести мілицію по зразкам швайцарським.

Але, на думку Троцького, до нового розоруженя не може прийти поки, поки Европа не злучиться у федерацію держав, яка була би одиноким засобом, щоб вона могла устоятись проти економічної верховлади Америки.

Якщо можна перевести загальне розоруженє, то Троцький готовий запропонувати міжнародню розоружну комісію.

НІМЦІ ХОТЯТЬ РОЗВИНУТИ ВОДНІ ШЛЯХИ В РОСІЇ

МОСКВА, 23. марта. — „Совнарком" (совєт „міністрів" комісарів) затвердив російсько-німецьке підприємство, яке має на меті розвинути водні шляхи в Росії від Петроґраду аж до Каспійського моря.

КАТОЛИЦЬКИЙ АРХИЕПИСКОП ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЦЬКИМ СУДОМ

МОСКВА, 21. марта. — Нині зачалась тут розправа проти католицького архиепископа Цепляка з Петроґраду і 16 священиків, обвинених, що перепиняли грабіж церковних скарбів.

Суд відбувається під проводом Гадкіна із совєтського найвисшого суду. Обжаловує іменем „уряду" товариш „прокуратор" Криленко.

Большевицька ґазета Известия з того приводу пише, що становище большевицького „уряду" до римсько-католицької церкви таке як правительства Злучених Держав, бо большевики оставляють церкві самоуправу в церковних справах, але вона підчинена „законам" Росії у всіх інших справах.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: ПЕРЕДПЛАТА.

Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи" 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЛИШЕНЬ СЕРЕД УКРАЇНЦІВ?

На вечері, яку шікагоські соціялісти видали були кілька днів тому назад в честь довголітнього робітничого провідника Евгена Дебса, сей сказав був кілька дуже замітних уваг про американський робітничий рух. Ось його слова:

„В послідні пригноблюючі суперечки (в американськім соціялістичнім русі) вмішані були такі ріжноманітні чинники, що тепер справді тяжко сказати, хто винен. Ми були розбиті межиусобицями. Наші ряди аж кишіли від шпигів, зрадників та доносчиків. Се все разом просто розбило американський соціялістичний рух.

„Богато з тих, що нас покинули, зробили се в добрій вірі. Були все таки й такі, які робили все можливе, щоби нас компромітувати. Вони називали нас боягузами та зрадниками; вони не можуть дістати нікого на свої збори, щоби їх слухав, і тому вони грають ролю собаки, що лежачи на сіні, і сама не їсть і другому їсти не дає, та вони пробують розбивати наші збори, нападають на наші салі та розкидають нищачу літературу серед наших слухачів. Вони загоріли фанатики; вони не хочуть навіть слухати противної сторони. Всім таким людям я хочу з гори заповісти, що мені вже вривається з ними терпець та що з них живцем здійму шкіру, якщо вони будуть пробували розбивати мої збори."

Сі острі слова, звернені проти тактики большевиків в Америці, замітні з двох причин. З одного боку вони є доказом, що американські соціялісти та конюністи терплять від замотилучених большевизмом людців такі самі клопоти, які мали з московськими наймитами свідомі України; та сама тактика нищити все критикою; те саме розбиванне зборів; те саме нищенне народних організацій. З другого боку, слова Дебса проти большевицької тактики є найкращою відповіддю самого Дебса на пророкування большевицьких органів, що мовляв геройський провідник американського руху стане з большевиками. Вийшовши з довголітної тюрми, де він просидів за відважний висказ своїх поглядів, сей оборонець права свобідного висказування думки уважав своїм першим обовязком виступити проти хуліганських виступів большевиків. Тим способом Дебс явно кинув рукавицю громилам, що беруться водити робітників за носа, відібравши їм ті самі права, за які найліпші люди натерпілися по тюрмах. Становище Дебса проти большевизму се певно поважний удар для поширення ідей Леніна та Троцького серед американського робітництва.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖНОЇ ПРОДУКЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

Дня 27-го січня с. р. в Берліні відбулась одноденна вистава Української книжної продукції в Німеччині за 1922 рік. Виставу ладжено заходами видавництва „Української Молоді". Відкритте вистави (в мешканню Української Громади в Берліні) розпочалось відчитанням звіту комісії уладження вистави та оголошенням надісланих до комісії привітань.

Потому вислухано привітання представників ріжних українських організацій.

Нарешті д. Е. Вировий відчитав цікавий реферат про розвиток української книжної продукції на Україні та закордоном, на еміграції, а останні роки по революції.

По рефераті гостий запрошено до огляду виставлених книжок, які розкладено на столах, застланих українськими килимами та укватчаних гильками ялинок. На стіні перед столами висіли прикрашені рушниками та ялинковими гильками портрети визначних наших письменників :Шевченка, Драгоманова, Франка та Грінченка, а також плякати з назвами видавництв, які виставили свої книги. На виставі було до 50 назв книг, друкованих у Німеччині протягом 1922 року .Представлені були такі видавництва: „Українська Накладня", „Українське видавництво в Катеринославі", „Українське Слово", „Ратай", „Знатте то сила", „Українська Народня Бібліотека", „Спілка Українських студентів в Німеччині", „Космос", „З. Р. К. Наркомосвіти У. С. Р. Р.", „Вільна Спілка", „Нова Україна", „Українське Книгознавство", „Кустар-Спілка" та інші.

Перші три видавництва виявили найбільшу продукцію і дають для читача досить богату по своїй ріжнородности літературу. Видавництво „Українська Накладня" разом з дрібними книжочками виставило також чимало солідних ілюстрованих видань по історії та географії, а також зразкові видання літератури для дітий з прекрасними малюнками.

Присутні на виставі гості тепло витали упорядчиків вистави і представників видавництв та виявляли своє здивоване успіхом української видавничої праці у Німеччині.

Кождий з присутніх на виставі одержував анкетний дисток із запитаннями про те, яка виставлений книжок вважається ним за найкрасше придбанне за минулий рік, та які бажання може він висловити у справі дальшої української видавничої праці в Німеччині.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬЩА Й УКРАЇНА.

(Від власного кореспондента).

I.

Історичний досвід довгих віків, скріплений живим досвідом останніх літ, не оставляє ніякого сумніву про суть відношення Польщі до України.

Від часу, коли історію знаємо тільки з легенди, аж до наших днів Польща проявляє експанзію на українські землі з метою перетворити їх у складову часть польського державного організму.

Пригадаймо польсько-українські війни за „червенські городи", похід Болеслава Хороброго на Київ, постійне загроженне Польщею галицько-волинської держави, яка й упала жертвою польської експанзії, в кінці політику Ягайлонів, яка пережила упадок старої польської держави, зберегласе в польській психольоґії післяподілової епохи і на наших очах розвіщає буйним цвітом у відбудованій Польщі.

Найліпший доказ сього—сучасна ідеольоґія польської експанзії на українські землі, а саме: що поділи Польщі були насильним перерванням природного процесу польщення українських земель та що відбудована польська держава повинна навертати занедбане і так направити наслідки насильства.

В старій Польщі елементом, який творив державу, була земельна аристократія, шляхта. Через те способом перетворювання завойованих українських земель у складову часть польського державного організму було винищуванне української й насаджуванне польської земельної аристократії. Сей процес полонізації українських земель був завершений ще далеко перед упадком старої польської держави; на стільки, що й доси земельна аристократія на тих українських землях, які належали до старої польської держави, є або в цілости (Галичина) або хоч в изачній части (ті українські землі, на яких після упадку старої Польщі Росія насаджувала московську земельну аристократію) польська.

Здійсненне демократичних ідей 19. віку внесло в державну будову основні зміни.

З українських земель, на яких після старої Польщі остала польська земельна аристократія, підлягала сим змінам тільки Галичина.

І тут ми бачимо, як польська експанзія, примінюючися до змінених обставин, виробляє нові способи полонізації українських земель.

Демократія позбавляє земельну аристократію її політичної сили, а соціяльний радикалізм, відбираючи їй землю, кладе кінець самому її істнуванню.

Сей процес в Галичині означав би повне відпущенне сього українського краю під політичним оглядом, зведенне польського елементу, всесильного запанування земельної аристократії, на незначну меншість.

Таким ілюзіям віддавалися перші українські ідеольоги політичного й соціяльного радикалізму, а сі ілюзії скріпляли в них їх польські однодумці. Ворогом українського народу є не польський нарід, тільки польська шляхта, яка є такожмо ворогом польського народу. Коли спільними зусиллями обох народів політична сила польської шляхти буде зломана, тоді оба народи житимуть в згоді як рівний з рівним*).

Одначе в міру того, як Австрія і з нею Галичина демократизувалася, сі ілюзії зникали.

Польська шляхта, опираючися демократизації, мотивувала своє становище також національними аргументами: що її двори і тільки вони є кріпостями польськости в українській Галичині.

На се польська демократія відповідала не демократичним арґументом, що польськість краю, який має українське населенне, є насильством, несправедливістю і справедливо повинна бути усунена, — тільки заявою, що демократія має успішніші способи збереження й укріплення польськости. Сі способи: дійсна політична нерівність при формальній рівности, так що, все польське населенне являлося супроти українського упривілейованим, розвиток польської культури при насильнім спинюванню розвитку української культури і — як найважнійший спосіб — масова кольонізация української землі польським елементом.

Словом, на місце панування польської шляхти повинно прийти панування цілої польської нації на українській землі. В політичні привілеї польської шляхти повинен вступити весь польський нарід. Місце висшої культури польської шляхти повинна заняти культурна висшість цілого польського народу; на місци шляхотських дворів повинні вирости десятки й сотні польських селянських осель, які при демократизації державного життя будуть невпійними кріпостями польськости.

Те, що надбала на українських землях польська шляхта, являється вічним добром польської нації, яке повинно бути вмі, оцінене, сі жертви не будуть даремні, бо союз з Польщею скріпить Україну в боротьбі з Росією.

Основою сеї політики Директорії була віра, що польський демократії чужий той шлях, яким ішла стара, шляхотська Польща, шляхи польської експанзії на українські землі.

Яким висловом сеї віри являється між ин. стаття „Історичний крок", поміщена в „Україні", органі Штабу Дієвої Армії (ч. 58. з 22. жовтня 1919) з приводу виїзду місії Української Народньої Республики до Варшави. Стаття, давши історичний огляд польсько-українських відносин, де освітлює боротьбу між Польщею й Україною, яку боротьбу двох націй, тільки як боротьбу шляхетчини проти демократизму,—кінчиться:

„Змінилися не тільки ми, але здається нам, а воно так таки й є, змінилися радикально польський нарід. Се не випадкове явище, що польський нарід, якому не брак рідної численної аристократії і шляхти, постановив на чоло своєї военної державної організації улюбленого свого вожда Пілсудського, якого вся Европа знає як щирого, культурного демократа. Тут маємо яркий доказ, що польський нарід глибоко еволюціонує в напрямі модерного демократизму. Можемо бути певні, що ранійше чи пізніше польська демократія стане фактичним господарем землі польської. З тим повинні і мусять числитися нинішні верховники долі польського народу. І се дає нам повну надію, що демократичний український нарід знайде щире співчуттє в серцях і розумі польських мас. Тоді щойно ми повіримо в високі ідеали національного самовизначення і міжнародного єднання; коли два історичні сусіди проведуть сі ідеали на практиці в житті. Віримо також се, що сі великі питання будуть полагоджені безпосередно двома зацікавленими народами, без ніякого стороннього вмішування".

Далі, яко покладав Головний Отаман Петлюра на Польщу, розвіяні. Розвіяні не тільки ризжким договором, в якім Польща за ціну мира з Совітською Росією й Радянською Україною зломила варшавський договір. Розвіяні ще більше політикою польської експанзії на українських землях, які попали під Польщу, експанзії, веденої висіше зазначеними, демократичними методами.

II.

Погляд, що Польща й Україна є природні союзники проти Росії, опирався на хибнім розумінню польської політичної думки.

Українські круги, які зазнавали сей погляд, бачили таку Польщу, яку вони хотіли бачити, а не таку, яка є в дійсности.

Їм уявлялася Польща демократична, в тім ідеальнім розумінню демократизму, якого в Европі ніде не зустрічаємо—з вимком Українського Національного Центральної Ради супроти національних меншостий,—Польща, яка не думає виходити поза свої етноґрафічні межі, не думає заперечувати українському народови права мати на своєй етноґрафічній території свою державу. Така Польща, яясна річ, були би природним союзником України проти Росії, бо Україна захищала би її перед Росією. Коли Росія покорила би Україну, тоді прийшла би черга на Польщу.

Одначе така Польща істнувала тільки в уяві згаданих українських кругів. Дійсна Польща не хоче замкнутися в своїх етноґрафічних границях, вона бунтом польських леґіонів при австро-угорській армії.

В хвилі проголошення української державности на українських землях бувшої Австро-Угорщини польська республика, яка тоді знаходилася під кермом соціялістів, „запевнивши собі поміч Румунії напали на Галичину, яку в кінці завоювала при матеріяльній допомозі Франції і дипльоматичній допомозі цілої антанти. Рівночасно, користаючи з того, що військо Директорії Української Народньої Республики знемагало в важких боях з Совітською Росією, заняла Польща великі простори на схід границної лінії Берестейського мира.

Не вважаючи на все те, політика Директорії Української Народньої Республики, — що правда, в добі розкладу Директорії, яку представляв уже тільки Головний Отаман Петлюра, — у варшавській заяві з 4. грудня 1919 і варшавськім договорі з 22. цвітня 1920 дала вислів поглядови, що Польща являється союзницею України в боротьбі проти Росії. Сей союз, що правда, треба купити великими територіяльними жертвами, одначе сі жертви не будуть даремні, бо союз з Польщею скріпить Україну в боротьбі з Росією.

Одначе сей політики Директорії була віра, що польський демократії чужий той шлях, яким ішла стара, шляхотська Польща, шляхи польської експанзії на українські землі.

Яким висловом сеї віри являється між ин. стаття „Історичний крок", поміщена в „Україні", органі Штабу Дієвої Армії (ч. 58. з 22. жовтня 1919) з приводу виїзду місії Української Народньої Республики до Варшави. Стаття, давши історичний огляд польсько-українських відносин, де освітлює боротьбу між Польщею й Україною, яку боротьбу двох націй, тільки як боротьбу шляхетчини проти демократизму,—кінчиться:

„Змінилися не тільки ми, але здається нам, а воно так таки й є, змінилися радикально польський нарід. Се не випадкове явище, що польський нарід, якому не брак рідної численної аристократії і шляхти, постановив на чоло своєї военної державної організації улюбленого свого вожда Пілсудського, якого вся Европа знає як щирого, культурного демократа. Тут маємо яркий доказ, що польський нарід глибоко еволюціонує в напрямі модерного демократизму. Можемо бути певні, що ранійше чи пізніше польська демократія стане фактичним господарем землі польської. З тим повинні і мусять числитися нинішні верховники долі польського народу. І се дає нам повну надію, що демократичний український нарід знайде щире співчуттє в серцях і розумі польських мас. Тоді щойно ми повіримо в високі ідеали національного самовизначення і міжнародного єднання; коли два історичні сусіди проведуть сі ідеали на практиці в житті. Віримо також се, що сі великі питання будуть полагоджені безпосередно двома зацікавленими народами, без ніякого стороннього вмішування".

Далі, яко покладав Головний Отаман Петлюра на Польщу, розвіяні. Розвіяні не тільки ризжким договором, в якім Польща за ціну мира з Совітською Росією й Радянською Україною зломила варшавський договір. Розвіяні ще більше політикою польської експанзії на українських землях, які попали під Польщу, експанзії, веденої висіше зазначеними, демократичними методами.

II.

Погляд, що Польща й Україна є природні союзники проти Росії, опирався на хибнім розумінню польської політичної думки.

Українські круги, які зазнавали сей погляд, бачили таку Польщу, яку вони хотіли бачити, а не таку, яка є в дійсности.

Їм уявлялася Польща демократична, в тім ідеальнім розумінню демократизму, якого в Европі ніде не зустрічаємо—з вимком Українського Національного Центральної Ради супроти національних меншостий,—Польща, яка не думає виходити поза свої етноґрафічні межі, не думає заперечувати українському народови права мати на своєй етноґрафічній території свою державу. Така Польща, яясна річ, були би природним союзником України проти Росії, бо Україна захищала би її перед Росією. Коли Росія покорила би Україну, тоді прийшла би черга на Польщу.

Одначе така Польща істнувала тільки в уяві згаданих українських кругів. Дійсна Польща не хоче замкнутися в своїх етноґрафічних границях, вона мріє про великодержавну могучість, а ту могучість може дати їй тільки експанзія на схід. Польсько-українська боротьба за старої Польщі не була боротьбою польської шляхетчини з українським демократизмом, тільки боротьбою Польщі з Україною. В своїм поході на українські землі Польща перше всего винищила українську земельну аристократію. Наслідком того пізніші стадії польсько-української боротьби видаються боротьбою між польською шляхетчиною і українським демократизмом. Тепер, коли місце польської шляхти заняла польська демократія, ся боротьба прибрала знов ясні форми боротьби народу проти народу.

Коли-ж мати на увазі не ту ідеальну Польщу, яку уявляли собі згадані українські круги як союзницею України проти Росії, тільки дійсну, живу Польщу, яка хоче стати великодержавною силою на Сході Европи, яка мріє про польський Київ і польське Чорне море і яка використовує кожду нагоду, щоби здійснити сю мрію, — то така Польща не може бути союзницею України проти Росії, тільки швидше союзницею Росії проти України, бо з Росією може в неї бути спір тільки за поділ українських земель.

Се дійсна, жива Польща не може допустити до утворення хочби якої малої, хочби якої слабої української держави, навіть під своїм протекторатом, як се мав на увазі варшавський договір.

Бо Польща, яка сама перебула довгу й важку боротьбу за відзискане втрачене державної незалежности, добре знає закони, по яким розвивається політична думка народу, який бореться за державну незалежність.

Найменша, найслабша, найбільша від Польщі залежна українська держава з такою самою силою, з якою в природі все росте й розвивається, старалася би збільшити свою територію, скріпити свою силу, і подвигнути свою незалежність. І в сім своїм змаганню швидше чи пізнійше звернулася би проти Польщі, за відзискане українських земель, які Польща забрала.

Тому даремна надія, що союз Польщі може Україна окупити територіяльними жертвами,—надія, яка диктувала варшавський договір. Навпаки, чим більші сі територіяльні жертви, тим більшим ворогом істнування якнайбудь української держави мусить бути Польща, бо тоді тим більші втрати розтять їй в будучности. Якийсь невеликий пограничний пояс могла би українська держава переболіти і не почнала би задля нього воювати з Польщею. Але щоб українська держава могла коли небудь виректися таких великих просторів української землі, як ті, над якими тепер працює Польща,—се неможливе!

Очевидно, кожда війна мусить скінчитися миром, і колись також польсько-українській війні мусить прийти кінець. Одначе треба мати на увазі, що мир між Польщею й Україною може настати аж тоді, коли Польща верне в своєї етноґрафічні межі. А сього вона не зробить добровільно, тільки під натиском непереможних обставин, після катастрофи, яка раз на все зломить хребетний стовп польського імперіялізму.

З тих самих причин Польща не може допустити, щоб на тих українських землях, які опинилися під Польщею, розвивалося українське життє, щоб ті землі зберігали свій національний характер.

Коли Польща справді хоче стати велико-державною силою, вона мусить сі землі спольщити, перетворити їх в органічну часть Польщі. Инакше вона швидше чи пізнійше здадуть від неї. Ніякі національні свободи не привяжуть сих земель до Польщі, бо лежить се в природі національного розвитку, що кождий нарід змагає до національного єдинення і національної незалежности.

Ще, якби Польща була велика, а Україна мала, можна би сподіватися, що мала Україна би почувати себе так добре в відповідним державним звязку з Польщею, що не захотіла би сього звязку розривати.

Але Україна така велика, що про державний звязок між Польщею й цілою Україною не може бути мови, бо тоді Польща була би залежна від України.

Польща може мріяти тільки про панування над частю українських земель і сю часть вона мусить перетворити в органічну часть Польщі.

Коли-ж дозволить сій части розвиватис окремішність, то вона при першій нагоді відпаде від Польщі.

Польща се дуже добре знає, на собі самій. Власне під Австрією Поляки мали нагоду утворити з Галичини окремий польський державний організм — і відпалили за се „чорною невдячністю". Нічого иншого не може Польща сподіватися й по українських землях.

Тому всякі мрії про використуванне „часової приналежности" українських земель до Польщі для того, щоб обєднати їх в один політичний організм і скріпити в них українську державну ідею, говорячи виразно: щоб українські землі, обєднані в одну автономну територію, підготовилися підчас „часової приналежности" до Польщі до державного єдинення з иншими українськими землями в єдину українську державу, — такі мрії ніколи не можуть здійснитися за згодою Польщі, бо вони були би могилою її великодержавних змагань.

Польща мусить вести на українських землях таку політику, яку веде, політику безоглядної польонізації, —, що грозою утворити великодержавного становища. Згодитися на автономію українських земель, значить, добровільно зректися великодержавного становища раз на все. Вести політику безоглядної польонізації українських земель, значить, вести боротьбу за великодержавне становище. А кождий, хто веде боротьбу, ще має надію виграти.

Тому Польща буде всіми способами вести польонізацію українських земель. Ріжниці, які в сій справі виринають між польськими „правими" і „лівими" партіями, відносяться не до цілі, тільки до способів. Хотіть о се, що є дощільне: чи теперішні зелізні кайдани, чи позолочені „угодою".

Коли Польща піде на угоду з Українцями, то тільки на таку угоду, яка уможливить їй через приспанне української відповідности вести польонізацію українських земель не такими яркими, але тим певнійшими способами.

Одним з мотивів угоди може бути також потреба дістати згоду Українців хочби на „часову" приналежність українських земель до Польщі, бо се облекшує її становище на міжнародній арені і зводить українську справу до „внутрішнього питання польської держави".

Може бути, що для сього вона готова піти навіть на уступки, бо згода українського народу на приналежність його земель до Польщі для Польщі важнійша, ніж згода держав антанти. Але будьмо певні, що коли вже українські землі по українській згоді стали-б частю Польщі, тоді Польща завтра зуміє уневажнити уступки, на які пішла сьогодня.

Для українських земель, що попали під Польщу, — коли вони не хотять, щоб Польща відірвала їх від українського пня й перемінила в органічну часть Польщі, остається один шлях: шлях непримиримої боротьби проти їх приналежности до Польщі.

На сім шляху жде нас певна побіда. В теперішних часах, де старі „тюрми народів" порозвалювалися, а нові ніяк не можуть укріпитися, вісім мілінонів народу, який змагає до своєї власної державности, не можна насильно держати довший час в ярмі приналежности до чужої, ворожої держави.

Теперішня політика Польщі на українських землях, се розпучливе останнє зусилле. Від нас залежить, щоби се зусилле показалося даремним.

Воно покажеться даремним тоді, коли всі українські землі, які захопила Польща, одноцільним фронтом поведуть боротьбу проти польської окупації, не признаючи ніяких чужих рішень, на яких Польща опирає свої „права" до тих земель.

Бо боротьба українського народу проти польської окупації опирається й повинна опиратися не тільки на чужих рішеннях, тільки передовсім на нашій власній волі до державної незалежности. Волею українського народу всі українські землі творили єдиницу Українську Народню Республику. Се воля українського народу є його найсвятійшим правом, висшим над усякі инші рішення. І се наше право є головною основою нашої боротьби з польською окупацією. Доки український нарід уважатиме Польщу ворожим окупантом, доти він буде відданий, хочби часово знаходився в найтяжших польських кайданах. Швидше чи пізнійше він ті кайдани розіб'є!

Прага, 26. лютого, 1923.

Д-р Михайло Лозинський.

*) Творенне й піддержуванне таких ілюзій серед українських ліваків групи польськими чи московськими ліваками групами, оцінюваних з історичної перспективи, являється одним з способів, яким пануючий нарід ослаблює відпорність поневоленого народу.

Що польські й московські соціялісти в відношенню до українського народу є імперіялісти, про се свідчить уся їх література (див. мою працю: „Польський і руський революційний рух і Україна", Львів 1908), яка одначе все таки була тільки блідим віддзвоном сучасної дійсности.

ДОПИСІ

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Збірка на Інвалідів.

Колись була наша громада наскрізь українська і могла повеличатися своїм патріотизмом. Днесь чогось той дух зазмер, що ані суди-Боже пробудити. От ми устроїли баль на 3-то лютого, щоби забавитись і з тої забави, еще бідних наших героїв потішити, котрі стали каліками і жебраками на ціле своє житє. Цілий дохід з балю призначено для укр. інвалідів, але на жаль дуже маленький цей дохід був. Громада велика, а на забаву прийшло тілько, що мож було почислити на пальцях. Коли покрилося балеві кошта, то остало доходу у сього $10.85. До тої суми еще доложили П. Маслюк $5.00, В. Саюк $3.00, В. Романків $2.00, Д. Прохницький і А. Достів по $1.00. Разом $22.85. Вислано до „Союза Укр. Інвалідів" у Львові 10. марта 1923. Всіх гроший було 22.85, а вислано 22.00; за пересилку оплачено $1.50, то еще треба було доложити 65 ц. Жертводавці і гості на забаві бажали, щоби вислати просто до старого краю, щоби як найскорше подати поміч нещасним братам. Велика подяка всім жертводавцям і щире спасибі.

Василь Саюк.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Колядa на „Рідну Школу".

Нашій місцевости є люди, що бувються у сплетнях і наче як старі цокотухи-баби. І роспустили поголоску, що влив „католики" украли кошти на „Рідну Школу". Отже подаємо звіт з коляди і вкладу від Педагогічного Т-ва, яке повідчає відбір цілої суми. Колядувало вислано до Українського Педагогічного Тов-а у Львові ще на 19-то вічня 1923. Не будемо розписуватися богато, тільки подаємо імена жертводавців.

Жертвували отсі: по $2.00: Михайло Бакун, І Свала, С. Сенюк, В. Саюк, А. Костів; І. Ганонний $1.50; Ю. Мичуда $1.25; по $1.00: Вас. Демчишин, С. Тютій, П. Ткач, І. Зембик, Г. Гринда, Т. Заячківський, П. Кривчук, І. Прийдун мол., Н. Чупко, К. Трач, Ф. Садовий, Я. Брацак, М. Майорик, С. Лях, А. Таньчик, С. Смутила, І. Сидор, Г. Іванів, Й. Білик, Н. Церетик, П. Лопадчак, А. Яремчук, О. Палій, М. Вавринюк, Д. Крикливий, В. Тарас, П. Кравчук, С. Русин, І. Прийдун стар., Т. Сінькевич, М. Гусак, П. Лахута, М. Худик, Г. Кривошия, К. Дрончак, В. Тарабан (Бамбрук, Н. Дж.), С. Тихий, А. Гринда, Д. Коваль, А. Цап, Р. Коштай, Ф. Боруч, Л. Пухир, І. Родзяк, Ф. Присташ, П. Маслюк, А. Крайник, Л. Демчик, П. Коштай, П. Стефанчик, Г. Багнюк; по 75 ц.: С. Паланиця, Г. Худик; по 50 ц.: І. Кирило, В. Шобір, Д. Процаник, М. Кашицький, М. Бродзяк, Ф. Бенецький, К. Гнатів, К. Лехів, Ф. Процак, С. Чемерис, М. Процаник, П. Салацький, П. Барна, М. Тимошик, В. Іващук, І. Кочан, І. Кравчишин, В. Боднарчук, Д. Гуцалюк, І. Жидовник, А. Кочан, С. Драбик, М. Шпак, К. Мацьо, М. Пітник, П. Солян, А. Кремка, І. Дворник, П. Кузик, С. Флейтер, І. Боберський, А. Цекотович, Фрийдун, Т. Дворозняк, Д. Лисканич, Н. Н., Н. Н.; по 25 ц.: І. Домбровський, М. Стеців, В. Кметик, І. Крайовський, М. Кібало, Н. Н., Н. Н.; І. Демчик перевів безіменну складку $1.25; Н. Н. 10 ц. Разом $86.85, а вислано до Укр. Пед. Т-ва у Львові Ринок ч. 10. $87.00. Всім жертводавцям як найсердечнійша подяка!

Ті гроші вислано на укр. школи, бо як знаєм наші ворогиЛяхи недають учитися в своїй рідній мові, а тягнуть до польської, аби скорше знищити нашу національність.

Еще раз усім жертводавцям щире спасибі!

Василь Саюк.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Бл. п. Андрій Варян.

(Посмертна згадка).

Приходить поділитися мені мені сумною вісткою із членами У. Н. С., що утратилисьмо дуже щирого Українця і вірного члена нашої організації в особі бл. п. Андрія Варяна. Він зорганізував наш відділ 39 ім. св. Петра і Павла і до послідної хвилі був його секретарем.

Бл. п. Андрій Варян був правдивим світлом на нашій еміграції. Походив з Лемківщини і держався українського народа з питомим браттям Лемкам завзяттєм. Коли треба було зробити щонебудь для української ідеї, він був першим, щоби взятися за добре діло. Він дуже любив свою рідну сторону, Лемківщину, і старався чуйсою силою поширити українську ідею між своїми кроянами. Він все стежив за тим, щоби українські політики не поминули лемківських гір та щоби старатися, аби Лемківщина була прилучена до майбутньої укр. держави.

Коли збиралас яНаціональна Позичка, то бл. п. Андрій Варян разом з Т. Ковальчиком ходили хата від хати і доконали того, що з Сираюз прийшло більше двох тисячів долярів. На кождих зборах він забирав розумне слово, а говорив так переконуючо, з таким патріотизмом, що зискував для народної справи усі серця.

Від Нового Року він нездужав, але не піддавався і до послідного часу брав живу участь в народних і парохіяльних справах. Дня 9-го марта, коли їшов на церкви, вже на дорозі мертвий. Умер на удар серця. Не видержало то бідне серце, що так любило свій нарід. Перед небіщик заплакав, коли читав про знущання і муки нашого народу і все журився, що станеться із долею нашої вітчини.

Мабуть Всевишний сам вкоротив біль його, бо душа тай покликав його до Себе, де вже нема ні горя, ні мук і де певне нема нікого із ляцьких катів.

Бл. п. Андрій Варян виховав свою родину на ревних і свідомих патріотів. Остала по нім жена і хлопчик тай віддана дочка.

Похорон відбувся 12-го марта з супроводі о. д-ра Й. Жука і о. С. Кульматицького з Оборни.

Ціла парохія в Сиракюз взяла участь в похоронах, бо усім великий жаль за небіщиком, який був справжнім світочем на цілу околицю.

Нехайжеж память про бранного Лемка-Українця, Андрія Варяна, буде славною на усій нашій еміграції, а чужа земля хай буде йому пером.

Він був приміром боговійного чоловіка, який служив Богу через любов для свого бідного народу. Дай Боже, щоби такі люди водилися по усій Україні, щоби з вірою у серце вродилися за Україну і будували її.

Михайло Клюсик,
секр. 39 в. У. Н. С.

КОЛЯДА НА „РІДНУ ШКОЛУ" З МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

За покликом „Обєднання Укр. Орг." пішли ми на коляду на Рідну Школу. Менчестерські, як завсіди, так і тепер показали свою любов до вічини своїм складакам на народну цілі.

Коляду зложили отсі: Теодор Петрик $2.00; Лука Левіцький $1.50; Гаврило Гула, Лесьо Сенин, Павло Стецьович, Андрій Стець, Гриць Максимич, Михайло Тикбір, Василь Явірський, Йосиф Петрик, Петро Струк, Павло Ковальчук, Василь Голей, Никола Плечій, Яким Стецьович, Петро Кухар, Петро Вейко по $1.00; Параска Макар, Марія Новкацич, Андрій Баран, Лука Любінський, Василь Платок, Гавриїло Петричкович, Михайло Бохонок, Василь Кухар, Йосиф Харко, Теодор Янківський по 50 цит.; Іван Петричкович, Гриць Дилин, Гриць Лучечко, Федь Гонцак по 25 цит.; Катерина Датків 20 цит. Разом $24.70. Ці гроші вислано 17. січня до „Обєднання" в Филадельфії.

Ходили колядувати: Лесьо Сенин, Петро Кухар, Гаврило Гула, Йосиф Петрик, Василь Явірський, Гаврило Петричкович.

В імени Рідної Школи складаю подяку всім жертводавцям, як також і колядникам, що не пожалували труду. Вірю що попри дорогі дати ви не забудете і на дальше на Рідну Школу. Памятаймо, що у ній наша будучність і воля України.

Л. Сисин.

ЗАХОВУЙТЕ НАЛІПКИ З

MAGNOLIA STAR MILK

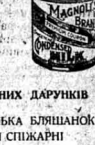

ЗАДЛЯ ЦІННИХ ДАРУНКІВ

ДЕРЖІТЬ КІЛЬКА БЛЯШАНОК У СВОЇЙ СПІЖАРНІ

НАПИШІТЬ НА ОДНУ З ПОДАНИХ НА НАЛІПЦІ АДРЕС ПО ІЛЮСТРОВАНУ ЛІСТУ ПРЕМІЯ.

„Заховувати наліпки випадачується"

ROYAL MAIL

„Подорож вигоди" ДО ЕВРОПИ

Одно-клясові кораблі з кабінами. Славний „О" корабель "Orbita" "Orduna" перероблені на одно клясові і третої кляси кабіни кораблі дають надзвичайну вигоду до Гамбурга. Найнизша ціна II. кляси $130 і висше Ціна III. кляси $103.50

Два гарні нові кораблі "Orca" і "Orbe" маючі I, 2 і 3-ту клясу пічнуть відходити до Европи на весні.

THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.

Sanderson & Son, Inc., Agents
26 Broadway, N. Y. або місцеві агенти

НАШІ ЗА ГРАНИЦЕЮ

Українці живучі за границею повинні обовязково учитися мови того краю, в котрім живуть. Живучи в Америці Ви повинні учитися англійської мови, знаючи його Ви легко можете вивчитися ремесла або професії та бути нарівні з Американцями. Ви маєте тепер нагоду навчитися його почтово протягом 3 місяців після нашої легкої системи. Пробну лекцію і подрібности висилаємо за 10 цит. Прішли або марками можна канадійськими. Адресуйте:

First American Preparatory School,
Dept. 46,
525 W. 47th Street, New York, N. Y.

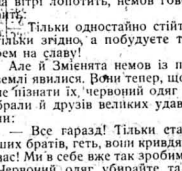

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники

Без ріжниці в котрій стороні Шікаго або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і вожмайть гроші.

8331 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 i West 6557

ІЗ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНІ

(Під ляцькою окупацією).

Луцька Повітова Просвіта в справі Шевченкового свята.

Луцька Повітова Просвіта видала отсю оповістку:

На передодні великого національного свята — Шевченківських роковин, Рада Луцької Повітової Просвіти лічить своїм обовязком нагадати своїм філіям про необхідність надати сьому святу загально-громадський характер. Для сього філії мусять подбати, аби церква і школа також принялися святі активну участь.

Належить тому звернутися до піп-отців, щоби в неділю, 11-го сього березня н. ст., в 62-гі роковини з дня смерти нашого народнього Генія, було відслужено панахиду й виголошено відповідну промову.

Рада сподівається, що й управителі українських шкіл знайдуть спроможність відповідно вшанувати память Кобзаря України, Тараса Григоровича Шевченка.

Якби неможливо влаштувати свято 10-го чи 11-го березня, слід перенести його на якийсь другий день найблищих місяців.

Про те, як відбудеться свято, просить Рада надіслати короткий звіт. Щодо святкування тут, у Луцку, то філії знайдуть програму, а потім і звіт в часописі „Українське Життя".

МАЗУРОВКА САРАНЧА, ЗЛІТАЄ.

(Вийняте із листу до д. Вас. Бурака).

Габана, Куба, в лютім 1923.

Дорогий Товаришу!

Український нарід терпить під гнетом ляцьким дуже тяжко. На села наложили данину на воєнні довги, так що селянин, коли немав що продати, то продавав подушку зпід себе а мусів дати данину. Війтів вибирають по більшій части Полякти, ні, то таких, що їдуть їм на руку. В школах народних наставляють учителів Поляків і то ще таких, котрі не мають матури семінаріяльної. Українським учителям не хотять зовсім давати посад, бо кажуть, „що німа мейсца або пан подейжа". Мала скількість наших учителів має посаду, а більшість сидить даром. Що до висших шкіл як український університет, то не хотять дозволити, бо не хочуть, щоби „кабані" (як нас називають) витворили досить української інтелігенції. Ми знаємо дуже добре, що нам потрібно як найбільше свідомих людий. Але помимо всіх перешкод Українці заложили потайно свій український університет з кількома виділами, який держать у Львові в приватних домах, де наші студенти крадьком учаться. Бачиш проте, яке то добро є в Галичині для нашої нації. Просиш мене описати, що діеся в Чернівцях. Наше село було дуже знищене війною, так що люди доперва тепер щойно трохи побудувалися. Після воєнного лихоліття, Чернівці знов підносяться. Заложили читальню, яка тимчасово поміщується в Тимка Дзьба, бо думають ставити Народний Дім. Засновано аматорський кружок. Вже, як я був, то давали представлення „Свитанне на Горгарівці". Чернівці помалу підносяться після воєнної руїновини.

До Черниховець спровадили Лихи-кольоністів, які розбрали лан поміж себе. Наших людий до купна недопустили. Є, сли хто хотів купити, то мусів переписати себе на Поляка. Аж як відрікся свого роду, тоді доперва одержав ласку, що міг купити. Із зайдами-Мазурами непродана година. Так на приклад там є дорога здавна до переходу, а тепер ті Мазуриска верещать, „що вун не хце відзеєх Русіна **своєй** земі!" Наші діди і прадіди зливали кріваВим потом цю рідну землю, а тепер прийшов такий заволока і каже, що не хоче видіти Русина на **своїй** (?!) землі. Ці кольоністи мають широкі права від Ляхів. Вони узбровіся в кулемети і порядкуються мов на своїй землі. До Східної Галичини вже спровадили Ляхи більше як 150 тисяч кольоністів з Західної Галичини. Хочуть цілком скольонізувати Галичину, щоби тим лекше перевести своє злочинне діло. Переслідування, арешти, провокования на кождім кроці. Граються з огнем до якогось часу. Але не бійся! Вони живого духа не скують! Нагане кинли заплати Ляхам за їх нахабність, за їх жорстокість, за все! Терпить нарід і гнеться під ляцьким обухом. Але я певний, що вкоротці прийде хвиля порахунку і скине нарід ненависне ярмо. Тисячі помордованих братів кличуть о пімсту. В тюремних казаматах тисячі мучених Ляхами ждуть тої хвилі коли трісне новочасна тюрма народів, Польща. Кипить в Галичині, мов в казані. З весною буде „новостий" богато!

Здоровлю щиро і бажаю Тобі усього найкращого.

Володимир Війтенко.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

В. С., Нортгемптон, Па. — звіт із вічна не подамо, бо запізно — не на часі. Всьо решта містимо.

СВІТ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ

Від Кавказу і від Дону
За Карпати і по Сян
Рідна пісня, рідна мова,
Рідний український лан.

Як широка Україна,
Українське серце бє,
Все рідненьке, дорогеньке,
Все нам миле і своє.

Для України плекають
Дітьми серденьких любов
Бо за неї проливають
Рідні предки свою кров.

Про Україну співають
Діти гарні пісонки,
Так як то колись співали
Наші славні козаки.

За Україну молився
Славний батько наш Тарас,
За Україну терпів він
І карався довгий час.

І терпер в тяжку годину
Молім Бога за наш край:
Боже, Отче справедливий,
Не карай нас, не карай!

М. Магир.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

О. Іван Паліїв, парох в Рівнім (пов. Калуш) помер 25. лютого по довгій і тяжкій недузі в 62 році житя. Покійний був живу участь в політичнім, просвітнім та економічнім життю Калущини. Між иншим зорганізував в Калущині перші молочарські спілки (в Перевлім, де довгі літа був парохом в Слобідці і Бабині). Три сини о. Паліїв — д-р Омелян, Василь і Дмитро — чільні старшини У. Г. А. — Ф. Ві. П.

о. Михайло Семенів, катихит гімн., помер в Станиславові в 75 році житя. Покійник був понад 30 літ катехитом в станиславській гімназії (тепер т. зв. першій). На нім становищі запісався у вдячній памяти кількох генерацій молоді, яка вчилася в цій гімназії. А покійник любив молодь і дбав про неї. о. Семенів був людиною з широкою освітою. Зайдяки своїй поглядній вдачі і хрустально чистому характерови тішився серед учительського збору великою пошаною і повагою. Тоді міг не одному зі своїх учеників станути в пригоді в критичній хвилі. І це робив о. Семенів завжди дуже радо.

о. Семенів був довгі роки настоятелем бурси ім. св. о. Миколая. Бурсу була доменою шпиняв москвофільських. До москвофільського табору належав о. Семенів. Всеж навіть в розгрі двох воєнних таборів пок. о. Семенів своїм таком все потрафив тушувати внутрішні конфлікти. І з бурси вийшла довга низка людий, які на важних полях національного житя відігравали і відіграють визначну ролю.

А провадив бурсу о. Семенів дійсно ласкаво. Посвячував їй увесь вільний час.

Наглядним доказом пошани, якою користувався пок. о. Семенів, був похорон, який відбувся 27. лютого, в якому взяла участь ціла українська станиславівська громада, м. ин. молодь української Гімназії. Замітна річ, що перша польська гімназія, в якій вчив покійник, офіціяльно участи в похоронах не взяла. В. Ві. П.

КАЗКА ДІДУСЯ ТАРАСА

Єсть на світі доля,
А хто її знає?
Єсть на світі воля,
А хто її має?

Тарас Шевченко.

Вже другий день лютує страшна метелиця. Тай мороз, ще й який! Дітям ні носа показати з хати. А вони так радо поігралибися на дворі, на просторі! Чи то на саночках, чи на сонках, чи так таки снігом кидалибися, бабу ліпилиб...

Та годі, на дворі метелиця, вихор буде страшенно. Дідусь Тарас глядить крізь вікно на дорогу, задумався. Там за вікном вихор стрясає сніг із дерев, підносить куряву. Навіть ворон не видко, поховалися. Від часу до часу проїдуть сани, задзенькотять дзвінком і зникнуть у куряві. Часом появиться людина, закутана в кожух. Сніг скрипить під ногами...

Аж тут найменьша з дітий Богданочка підбігає до дідуся тай хвіть його за руку:

— Дідусю! чи так давненько вже нам казочок говорили.

— Справді? усміхнувся дідусь. — Хочеш казочки, Богданко, а якої?

Дівчатко задумалося...

— Про царицю, що сидить у змія в неволі, а славний лицар визволив її — сказала по хвилі.

— Се справді гарна казка! Добре, оповім тобі таку...

Як тільки Богданка се почула, зараз закликала:

— Діти, ану сюди всі! Дідусь казку казати-ме! Казку **„Про княгиню, що сидить у змія в неволі, а славний лицар визволює її"**.

Діти прожогом збігися. Дідусь Тарас присівся до печі, докинув кілька полін у піч, а діти позасідали вколо нього, де хто міг. Мала Богданочка сперлася таки дідусеви на коліна.

А дідусь Тарас оповідав:

„Давно тому, дуже давно жила Княгиня. Богата, пребогата. Що поля в неї,— то самі пшеничні лани, а степи буйні — повні всякої худоби та дичини. І ні полям, ні степам краю не видно. А на межах її високі гори порослі струнким лісом, у срібнолетних ріках повнісько всякої риби. Богата була княгиня, та одно лихо, одно горе: дітий мала неслухняних і негздливих. Дивив то те, що не слухали княгині, але й між собою часто сварилися. Одно хотіло бути висше й перше другого. Ні на ступінь не хотіли одно одному поступитися.

А добрі сусіди побачили се й сказали собі:

— Глядіть, які в сеї богатої княгині діти незгідливі, як завзято сваряться з собою. Сміх був би, колиб ми сього не використали.

І гурмою повалили на богату країну. Ідуть, палять села й міста й підходять уже під саму столицю, де княгиня сидить.

А Княгинені діти, мов нічого й нема, дальше свари заводять. Вороги легко здобули стрілою й саму княгиню взяли в полон, у темну темницю запроторили.

А діти й мусіли на свойому полі не на себе, а на своїх панів важко працювати та ще й побоїв зазнавати.

Аж прийшов час, стали Княгинені діти причину свойого горя-лиха пізнавати:

— Незгода наша се зробила, княгиню, неньку нашу в темницю, нас у неволю запроторила.

Тоді явився між ними лицар Богдан і закликав:

— Гей, брати, годі нам довше терпіти, час нам одностайне стати, рідну Неньку, Княгиню нашу з тюрми-темниці визволяти.

І зірвався Народ мов буря степовая. Розбив тюрму й визволив Неньку-Княгиню.

Брати раділи волею, а лицар Богдан став над заводяти. Та серед важкої праці важко занедужав і помер. Говорили, що вороги дали йому отруї.

А на півночі в печері жив Змійока. Він з разу вдавав великого приятеля Княгині, та як не стало лицаря Богдана, він став незгоду ширити між Княгининими дітьми. Вони сварилися, а він Княгиню в залізах кував та в темній печері замкнув.

— Я з дітий її — каже — слуг добрих буду мати, бо вони чужих слухають, а своїх не хочуть.

І знов мусіли Княгинині діти на свойому полі не на себе робити.

Брати пізнали свою вину, та жаль був за пізний.

Аж зірвалася велика хуртовина, буря страшна. У тій бурі й Зміюки не стало.

Зрадили Княгинені діти:

— Ну, тепер уже нам воля буде! Не стало царя Зміюки. А нумо Княгиню, Неньку нашу визволяти. І визволили.

Аж тут вже найстарший із поміж синів:

— Треба нашій Княгині-Неньці дворець будувати! А зберімося на раду, який се терем має бути й кому сторожити його.

І зібралися на велику раду, а тут де не взялися Змієнята:

— Що ви без нас хочете палати будувати! Якжеж се, так ми досі все разом були. Годі тепер нам ділитися.

І найшлися між братами деякі:

— А справді, як нам без Змієнят жити, миж немов ізросли ся з ними.

Але другі брати закричали їх:

— Годі, годі, ми вже раз хочемо сами бути господарями в своїй хаті!

І зібралися всі на майдані перед святинею й урадили:

— Од нині ми сами господарями в своїй хаті, ми сами свою долю творити мемо!

Таке проголосили найстарші брати, а всі кричали:

— Слава, слава! Нехай живе Княгиня, Неньки наша!

Радіють брати, а верх них на сході на баскому коневи виїхав Богдан булавою показує вперед мов у бій веде, а жовто-блакитний прапор у руці його на вітрі лопотить, немов говорить:

— Тільки одностайно стійте, тільки згідно, а побудуєте терем на славу!

Але й Змієнята немов із під землі явилися. Вони тепер, щоб не пізнати їх, червоний одяг уобрали й друзів великих удавали:

— Все гаразд! Тільки старших братів, геть, вони кривдять вас! Ми в себе вже так зробимо. Червоний одяг убирайте та з нами єднайтеся.

Зашуміли молодші брати: „А справді, геть старших братів, на що вони нам?"

А червоних Змієнят усе більше й більше: сичать і ідю плюють:

— Геть старших братів, геть старших братів!

Бачать старші брати, що лихо тай нуж до лицаря Зігфріда, в залізній збруї:

— Поможи нам Змієнят із хати прогнати, а ми тобі за те пшеничного хліба дамо.

А в хаті лицаря Зігфріда тоді був голод, бо він витратився на спір із другими лицарями, що хотіли його землі собі забрати. Він радніський згодився, та голод не пан, а сімя в Зігфріда чимала, от він вигнав Змієнят, але й сам не зараз пішов, силом став хліб забирати.

Стали молодші брати шуміти нарікати:

— Гей, що ви нам тут залізних лицарів спровадили, щоб нам хліб забирали?

Шум такий счинився, що Господи! Старші брати мов голодні потратили, що діяти, не знали.

Тоді прийшов на раду один із братів, Павло звався, й каже:

— Як ви нездатні над державою, то я беру булаву в свої руки.

І взяв, став лад заводити, стала хата багатіти, плоти й оплітки, а то у мури будував, від злодіїв-негодяїв княгинене майно, терем її забезпечав.

Та Змієнята не спали, між братами недолітками незгоду засівали:

— А гетьте сього Павла, він із старшими братами накладає, а нас мов ногу бере! Він — стали називати вже й старшим братам — ще чорними Змієнятами накладає! А ми червоні Змієнята — ми друзі ваші.

І зашуміли брати! А найдужче співав Володимир та козак Сісим кричали:

— Геть, геть, геть Павла!

А були тоді там лицарі Червоної калини. Аж із західних меж прийшли вони, щоб княгиню боронити. Хоч там на Заході їх хата горіла, вони на се зважали, Княгиню Неньку ратувати поспішали.

І каже до них співак Володимир:

— Павло хоче Княгинен терем чорним Змієнятам віддати, поможіть нам його з терему геть прогнати.

А лицарі Червоної Калини йому в відповідь:

„Хоч наша хата в огни, коли Павло чорним Змієнятам кланяється, ми вам поможемо його прогнати".

І прогнали. А чорні й червоні Змієнята радили, на пожарищі гуляли:

— От тепер отеї Княгинеки знов посваряться, а ми їх за чуби та назад їх силі-силі заберемо, а Княгиню в печеру, як перше, замкнемо.

Та не легко їм се прийшло. Хоч братів і розсварили, та все таки старші брати, а найбільше лицарі Червоної Калини, одностайне стояли, честь Княгині й лицарської слави своєї на поталу не давали. І чорні Змієнята впали, тільки червоні остали — терем Княгині мов стадо диликів оступили й хочуть кинувно назад у темну печеру забрати. Та прийде час, затрубить лицар Богдан і всі брати одностайно стануть і не буде в землях Княгині — ні чорних, ні червоних Змієнят — всі брати, Княгині діти собі до згоди руки подадуть і сильні та кріпкі плоти й частоколи, а то мури вколо терему побудують, своєї матері Княгині, землі її на поталу не дадуть. І кажуть, час сей не далекий. Роступть діти: сини й дочки сих братів, що Княгиню визволяли — вони вчать згоди, єдности, любови та труду. І їх уже не зможе ніяка сила. Тут моїй казці кінець — закінчив дідусь Тарас.

— А я знаю, про кого мова в сій казці! — закликав Богданко. — Княгиня то Україна. Дідусик оповіли нам цілу історію України від початку, аж до наших часів.

— А хто се Павло, бо лицар Богдан то я знаю. Се гетьман Богдан Хмельницький.

— А я знаю, хто се Павло. Се гетьман Павло Скоропадський, що взяв був владу по „Центральній Раді".

— А щож таке „Центральна Рада?" — спитав дідусь.

— Центральна Рада, був се перший наш парлямент по великій російській революції. Головою „Центральної Ради" був професор Михайло Грушевський, що перед війною був професором історії на львівському університеті — говорив Богданко.

— Тепер то мені ясно, хто се співак Володимир і козак Сімон — се члени директорії, яка звалила була гетьмана Скоропадського: лисьменник Володимир Винниченко та отаман Сімон Петлюра. А лицарі Червоної Калини се наші дорогі Січові Стрільці, які станули по стороні Директорії — сказала Галя.

— А червоні й чорні Змієнята се Москалі: большевики й царофіли — додав Володко.

— Бачу, що ви зрозуміли мою казку.

— І зрозуміли й знаємо, чому дідусик оповіли нам сю казку, бо саме тепер 22. січня минає пять літ від хвилі проголошення України „самостійною, ні від кого незалежною, вільною державою українського народу" — сказала Галя.

— Добре, Галю! А як думаєш, чи наша українська держава тепер є, чи нема?

— Є! — заявила Галя палко.

— Є й буде, бо ми всі України хочемо, щоб Вона була. Хоч тепер над золотоверхим Києвом не повівають жовто-блакитні прапори, то українська народна держава там є й усі Українці певні свого, що се тільки тепер так. Прийде час і по всій Україні замають жовто-блакитні прапори, а зверне золотий трилубський князя Володимира Великого.

Богатин, 11. січня 1923.

Антін Лотоцький.

Phone: Market 24—62.

ДР. ВОЛОДИМИР КОВАЛЬ

УКРАЇНЕЦЬ ЛІКАР

ОТВОРИВ СВОЮ КАНЦЕЛЯРІЮ ПІД ЧИСЛОМ

963 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Годині урядові: від 9. до 11. рано; від 6. до 8. вечер. В неділі і свята від 10. до 1. полудня.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ ДІМ з трех кімнат на контрах, з двома лотами, вода, газ, тойлет в хаті, коло хати електричне світло, два сальки від стаці. Шторн, школа і церква в місці. Ціна $1100, готівкою $500 а решта на місячні спати по $15.00. Голоситися до **Peter Bulak, 136 Essex St., (back), Jersey City, N. J.**, суботи сполудня і неділя цілий день. 70-72

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

По причині старости, продається фарма 155 акрів доброї землі, дім з 11 кімнат, з добрим положенням, 2 великі стодоли і інші забудовання, великий обовочний сад до 2000 дерев, 14 коров, 2 коні, 200 курей, 2 безрогі, вся потрібна машинерія, 2 міль до великого міста. Ціна $7.000, готівки $3,000.

Фарма 58 акрів, дім з 8 кімнат, стодола і другі забудовання, 2 коровки, 200 курей, міля до міста. Ціна $2200, готівки $800. 68-71

M. PISARKO,
429 E. 5th Street, New York City

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ

в гарній околиці близько Ню Йорку. Нові доми на легкі місячні спати: 3 руми $1000 — $500 готівкою; 4 руми $1225—$400 готівкою; 5 румів $1450—$500 готівкою. Вода, газ, електрика. Школа, церква і штори на місци. Пишіть або зайдіть до:

ГРИГОРАК, Room 74,
180 Broadway, New York, N. Y.

Мусить продатися сейчас фарма, 200 акрів, сад, ліс, озеро, дім з 12 кімнат і другі забудовання, 8 коров, 1 кінь, 300 курий, 2 міль до міста, вся машинерія. Ціна $4300, готівкою $1700.

Фарма 45 акрів, сад, ліс, ріка, два доми і другі будинки, 3 корови, 3 коні, 100 курий, міл мілі до міста, фармерська машинерія. Ціна $2600, готівкою $1000. 68-71

PHILIP LOBOR,
274 E. 4th Street, New York City

ФАРМА 200 АКРІВ, 120 акрів орного поля, 50 акрів грубого лісу, 30 акрів пасса. Дім з 12 кімнат, стодола і другі забудовання, 15 дійних коров, 5 молодих, 1 бик, 2 молодняки, 200 курий, 2-безрогі, великий обвочений сад, ринок, ріка на фарці, вся потрібна машинерія на фарці, 1 міля до стаці, 2 міль до великого міста. Ціна $5500, готівкою $2000—PETER OWDY, 194 Ave. A około 12 ул., New York, N. Y. 66-71

AKRON, OHIO.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД

гадинників, перстенів як також всякого рода музичних інструментів в Акрон, Огайо. Рівнож направляю всякого рода годинки, перстені і т. д. за цією роботу виконану у нас даємо повну гарантію. Моя практика ще зі старого краю. Тут вже 6 літ у Америці. Цей буде нашим клячем: Свій до свого!

MICHAEL GERIAK.
742 S. Main St., Akron, Ohio.

ІЗ ЛИСТУ УКР. СТУДЕНТА

Леобен, в січні, 1923.

Любий Брате!

Читаючи Твій лист Брате, бачу, що не обмежуєшся лише на домашних справах і родинних, але береш участь в житю загальним — політичним і бачу, що такі справи Тебе інтересують. Я тим дуже радію і з вдоволенням признаю, що наші люди, котрі удаються до Америки, то що правда мусять тяжко напрацюватись, але за то навчаться на світ дивитись і після вартости його цінити.

Згадуєш про нашу „Українську Капелю", що перебуває тепер в Америці під проводом Олександра Кошиця. Знаю з газет, що то славний хор і вартого почути. Так що-ж, до нас, до своєї батьківщини, він не заїдеться, бо має замкнену дорогу. Зрештою сей хор має свою ціль. Його задачею є їздити по великих містах усего світу і давати гарні концерти, щоби чужинці довідались, що на світі живе український народ, який має свою власну культуру, рідну штуку, має свою науку і богато инших гарних річей, лише **волі, свободи і долі не має.** Отже цей хор-капеля має познакомлювати культурний світ з українським народом і його історією. Праця його отже є не лише культурно-наукова, але і політична.

Дальше згадуєш в листі про наших політиків, які в останніх часах бували між нашими еміґрантами. Не знаю як Ти задивляєшся на діяльність митрополита Шептицького д-ра Назарка і других, я однак єсьм сеї думки, що організація американських Українців є конечна, а їх діяльність і поміч для матірного-рідного краю має велике значиніне. Особливо для нас, для нашої Східно-Галицької справи, мають старання українських робітників в Америці величезне значіння. Всі ті віча, збори, маніфестації, протести і ноти, вислані до американського уряду в справі Східної Галичини вже принесли великі користи для неї і ми віримо, що американські Українці відограють рішучу ролю в ирішенню судьбиболі нашої батьківської землі.

Тепер опиню Тобі, Брате, дещо про стан і положение наше в краю і тут на еміґрацію в Австрії, Чехії і Німеччині.

Зачну від Галичини. Хоч по правді я покинув ті дві в верстани 1922 р., але знаю все докладно, що там діесь, бо тут в Леобен дістаємо всі краєві часописи-газети. Положенне тепер там страшне. Польща під кождим оглядом, так політичним як і фінансовим та господарчим, стоїть над пропастію. Довги її наліччуються вже на біліони. Єсть то страшне число, що в рахунках навіть не уживаєсь. Доріжки страшна щаліє і росте що мінута. Доляр у Варшаві доходить до 50—60.000 марок польських. Уряд підносить пенсії урядників що місяця, а ціни желізниць, тютюну і других товарів, що є в руках держави підносяться що кілька днів. І так:

100 кг. пшениці	100.000 мп.
100 кг. жита	70.000 „
1 кг. солонини	15.000 „
Чоботи	150.000 „
убранє сер. якости	200.000 „
Кінь середний	2 міліони
Корова середна	2 міліони

Бачиш по тих цінах, який там „рай" тепер запанував. Всі живуть в нужді, а особливо селянський стан тепер найтяжше положений, бо **продукти, господарства є 2 рази тяжші від продуктів промислових і фабричних. То, що перед війною господаря коштувало і корець жита тепер за то само треба дати 2 кірці.** Худоба в порівнанню з іншими товарами є дуже тяжка, бо рема нема на зимування. Знаємо, що **богато наші в панських дворах наші хлопці зараз по жнивах поплили.**

В листопаді осенню відбулись у Галичині вибори до польського сойму і сенату, але наші селяни і міщани, робітники і інтелігенція станули всі як мур і здержались зовсім від голосування. Хто відваживсь зломати фронт, того зараз самі свої карали. Знаємо, що кілька осіб згинуло смертию за то що поважились голосувати.

Жандарми, поліциї пінились зі злости; карали нагаями, кольбами, до голосування насилали цілі полки здичілого і розпиваного війска, котре називається війска, котре мішило села, але люди таки здержались і доказали свого.

В останніх днях (в грудни і січни) перевели безправно бранку і вже покликали до служби військової. Мій річник також вже ставав до асентерунку, але я щасливий собі і бесплечний.

Перед самими виборами і в часі виборів до варшавського сойму і сенату вікарбітувано у нас усю інтелігенцію, богато робітників, селян і міщан. Взагалі арештували і мучили та били кождого, хто був трохи сідомлений та боронив „своїх прав. Пише мені батько з дому, що у мене, в Валдзі, була такой випадок, забрали богато військових і приватних річей. Були жандарми і тайні агенти поліциї, шукали бачиш за мною, але на щастє я був вже за границю. Забрали при ревізиї також мою приватну кореспонденцію. Валявських (студентів) може памятаєш Стефка Саламана з будки на колії і Домбровського сина учителя, в Колодіз, що рік тому назад переселились з Бушкового до Валяви) отже їх трох арештували 2 рази: перший раз перед виборами, держали кількайнадцять днів в тюрмі і випустили. Другий раз арештували до виборів через то, що спаляли в города валявського війта Андрія Зиня, того що мешкає коло читальні. Отже їх трох підозрівали в тім підпалі ісейчас арештували. На поліциї при зізнаннях так їх страшно били, що кров лялась через блюзи. В тюрмі пересиділи під листопада аж до тепер. Пише мені батько, що в останніх днях їх випустили, але здоровля їх знищене зовсім. З того одного приміру можеш Брате любий бачити, як страшно приходиться нам терпіти. А за що? Сам знаєш.

Наш теперішний валявський війт, то зволоч і своєю дорогою; стоду спалено йому за то, що голосував при виборах.

Всіх політичних вязнів в Сх. Галичині було до 25.000. Всіх мучили і торгували, били нагаями, крутили руки, вбивали цьвяхи за нігті (пагности), а богато розстріляли у Львові, Станиславові, Чорткові і деинде. Найбільше мучили студентів університету. Один старенький ксьонзд неборака підрізав собі з горя і розпуки горло і помер.

Помимо такого положення, життя у нас в Галичині горить лучше як передтим. Всі єсьмо вже досить добре зорґанізовані, працюємо що сила. Інтелігенція наша старається і дбає про нарід, веде на власну руку маси приватних шкіл, а нарід піддержує знова інтелігенцію і так спільними силами кожем кращу долю, а що вона прийде в то не сумніваємось.

Взагалі у нас, в Галичині, тепер кождий мусить обовязково працювати, бо як ні, то зараз свої бойкотують його і переслідують. Увесь загал цілий наш народ є неначе машина, а кождий чоловік з окрема є колісцем в тій машині. Коли всі колісцята обертаються тоді машина добре функціонує. Правда?!

Велика скількість наших людей, утікаючи перед переслідуваннями в краю, схоронились в Чехію, Німеччину, Австрію, а навіть Францію. Найбільші кольонії громади наших біженців є в Празі на Чехах, у Відни і Берліні. Опинились на чужині вони не дармують, лиш працюють дальше в нім хто напрацює. Студенти продовжують студії в німецьких і чеських школах. В Празі учиться наших студентів около 1.500, у Відни 800, в Берліні до 200, а крім того богато інших місцях меншими групами. От приміром тут в Леобен є нас 20 Українців, в Ґрацу є 50 і т. д.

Наш побут між чужинцями дуже корисний, бо вони обзнакомлюються з нашою справою і довідовуються від нас про наше народне положенне, культуру, історію і т. д.

Богато робітників наших находиться у Франції в копальнях і їм добре поводиться, бо мають гарний заробок.

Таке будови загальне наше положенне в краю і за границею. Як бачиш, то положенне зовсім не райське, але ми віримо, що воно зміниться. На тім скінчивши опис про загальні справи; більше напишу в слідуючім листі. (Далі приватне)

паспорти, шифкарти, справи спадкові найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотарияльна.
T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th Street,
PHILADELPHIA, PA.

Український Лікар С. КАУФМАН
хронічні і внутрішні недуги
111 EAST 7th ST., NEW YORK
Принимає від 1. до 8.30 веч.
Новий офіс в Асторіа, Л. Ай.
488 4th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Принимає від 9.30 рано до 12. пол.
Telephone: Astoria 2572

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мужчин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операциї. Дає кождому безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
межи 17-ою в 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 4438 Lexington

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЖЧИН І ЖЕНЩИН
як легких, молодих, нервових, кожних і шкірних недуг, ниськовення нервове, ревматизм, острі нервові і хронічні недуги. Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 46 St., NEW YORK
Між 4th Ave. а Irving Place.
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділю від 9. рано до 4. попол.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЯКЕ УКРАЇНСЬКЕ товариство або котрий замісцевий громадянин хотів би запросити бувшого старшину української армії позичкою $200 на оплату курсу — вивчення трактарського звання (Ітобуґу). Зворот певний могучий свідченню курсу який тревае 6 тижнів, сплатами та відстками із заробітку. Ласкаві зголошення під цифрою: „Бувший укр. військовий старшина" проситься слати в адміністрацію „Свободи" для М. Р. 67-72

Пошукую свої сестри Марію Яцко замужну Кузь. Має перебувати в Нарает, Пе. або в околиці. Шаврон. Заходи Кузь з Ґрабів в часопису „Свобода" мають опозитованими чекати на до Оленника. Хто би знав о них або кому сині звозять подати свою адресу до: **Nahalka Lev, 186 E. 3rd St., New York, N. Y.** 70-71

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і дівчин. Пишіть, задрукуючи 2-центову марку на адресу: **ROYAL SALES CO., Station O, New York.** 61-72

ПО ПРИЧИНИ виїзду до краю, продаю дешево кравецький інтерес, бізнес вироблений через 6 літ межи Українцями і Анґлійцями, близько університету, перший, другий, і третий поверх. Ціна уміркована. Голоситися на адресу: **Rooms Parnuck, 284 Hudson Ave., Rochester, N. Y.** 70-72

СВІЖЕ МЯСО —
СТАРОКРАЄВИЙ ВИРІБ
УКРАЇНСЬКА БУЧЕРНЯ
516 E. 6th Street, New York City
в середині бльоку межи Еню А і В
Іван Гороховський
64,65,69,70,71-72

НА ПРОДАЖ МЕБЛЯ

з чотирох кімнат. Купуючий може замешкати в них. Кімнати чисті і добре умебльовані. Рент $35 місячно, з ґаз водою на 17 улиці, межи 8-ою і 9-ою Еню. Голоситися до:
A TAILORING SHOP,
363 W. 17th St., New York City

ПРОДАМ один з двох бізнесів: кравецко або ресторан. Ціна уміркована. Голоситися до ресторану під ч. **36 E. 9th Street, New York City.**
64,65,69,71,71-72

НА ПРОДАЖ первовірано удобний ресторацій і ґаз в центрі Нью Йорку, місцевість оконщит місцевих Ню Йорк. Може бути проданий інтерес сам або з домом, рівнож много инших хороших Ню-Йорку і околиці по стороні по сусідних містах, фарм в близьких околицях до Ню Йорку, а рівнож і другого рода инших інтересів. Заинтересовані особи просяться звертати до: **Mishatan Real Estate Co., 432 E. 9th St., New York, N. Y.** 71-72

ПОТРІБНО СИЛЬНИХ РОБІТНИКІВ мушин до загальної праці при Public Warehouse. Заритте стаці, де є місцевість. Голоситися:
11th & Hudson Streets,
HOBOKEN, N. J.
Building 4.

25% ОПУСТУ!!!

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неспорний факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — читанню книжок. Вони не жаліли гроша на підтримкою слабої літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не давались обманювати на просвітні потреби. Не диво отже, що й підкинсь висше від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отверта дорога до більшого доступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі кождо стане, сили народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно тягнути. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед нами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЙНІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свобода" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на Україні поширять її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздною (*) є друковані в Америці, а твори в Канаді твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

* Аби Ксенової капці, арабська казка І. Франка	30
* Ад астра і инші поезиї, нап. О. Шевчук	20
* Аналізи або лічи добрів, оповідання з часів боя мк. Европейських і Індіянами — Американські оповідання — Кобак (Ґаза) — Е. Шпаргаті — Дні нашої слави і недолі	15
* Арифметичні правила А. Чепіги (перебіка В. Верниговський)	15
* Бабаї, Вінник, Ніжин, подорожні оповідання Сина Гетьма, з ілюстрациями	45
* Байки Езопа для української молодежі, переклав П. Селянський, в 4 ілюстраціях, брош. 20, опр.	30
* Байки Івана А. Крилова в перекладах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. В ілюстраціях	20
* Байки Жана де Фонтена, переклав Л. Сельський, брош. 20, опр.	30
* Бальзак-Лепкий Ґабриель, з портретом автора, ілюстрований Б. Л. В ілюстраціях	20
* Бальзак нобільмен	10
* Батьківщина і инші оповідання, Ів. Франка	25
* Бібліотека повісти из старого і нового завіту мовою руско-українською, переклад П. О. Кулиша і Т. Лежайського і Ігнат Пулюй, в полот. опрадні	3.00
* Біля машини, оповідання В. Винниченка	10
* Бажений чоловік і инші оповідання, Ст. Коссіна	40
* Бакаївська студія і Жовнірські оповідання, Мих. Янкова	50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації) — Пасько (6 ілюстрацій) — Франко — Горіжки. — Не на добрий час (4 ілюстрації) — Дні нашої слави і недолі	15
* Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук	75
* Борба святів В. Белза	40
* Боротьба о сонце	5
* Борці за правду, повість А. Кашевка	50
* Борці за правду, історичне оповідання А. Кашевки, видання 4-те	15
* Брати Моуглі, оповідання з житя дитини між опрами, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий)	20
* Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр.	50
* Буквар Дм. Андрейка	20
* Варвара Убрик, слов з житя в монастирах Варшт з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими фільми, драма на 4 дії, В. В. Бібіенка	40
* Великий сонник	20
* Веселі бренькалки, збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців	40
* Веселі Вечорниці, з 17 ілюстраціями, Гумористично-сатирничий збірник для сумних і веселих	35
* Веселі вірші, С. Руданського	20
* Ветеринар, або як лікувати і доглядати домашні тварини, збірка з правил і лісів українських і анґлійських видавництв М. М. Белеґай, з ілюстраціями	60
* Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя, з 7 ілюстраціями	20
* Вибір поезій, О. Фельдкучі	10
* Відмаєчник, оповідання з козацької давнини, А. Чайковского	1.00
* Відмолодження, пісня сира А. Шпаліера написав Петро Франко, з образками	10
* Відродженне, роман в 3-ох частях, гр. Льва Толстого (переклав В. Сімович)	2.25
* Відродженне, роман Льва Толстого, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, зі текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівнене видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр.	2.75
Від себе не втечеш, оповідання Марка Вовчка	20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Коссіна	40
Вічний Жид	10
В затінку й на сонці, оповідання Ол. Кобилянської	75
В нелюбо рано зілля копали, оповідання О. Кобилянської	75
Вовк в природі. — Уживання та шкіри, В. Винниченка. Заграй! — Останній „форшуна". — Дні нашої слави і недолі	20
* Вступ до метафізики, нап. Анрі Бергзон, пер. Евген Яворовский	35
Вся людська тяжа з хвалою прийде в инші оповідання	15
* В тумані, оповідання, Л. Андреєва	50
† Гайдамаки Т. Шевченка	
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване портретом Г. Сальченка, велика настільна книга (7х17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі	6.00
* Галицькі анекдоти, гумористичні оповідання, Мет. Рудо	10
* Галичина в житю України др. М. Лозинського	25
* Галка смерти. Свобідно зі Марк Твейнон перекладе В. Державка	5
* Гарна Історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя	20
Гаси огонь, поки не розгорілося й инші оповідання	20
Герой капітану Антона Синклера (переклала Н. Романович)	20
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями	1.00
* Гіпнотизм і суґестія в 2-ох частях	40
* Голод, оповідание, В. Винниченка	5
* Гордий цар. Про царевна Іванна та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника Г. Ву́дченка), з 5-ма малюнками Ю. Магаленського	20
* Гостинець, збірка фейлетонів, Миколи Сисоєвчанина	10
* Граматика української мови для самоваивання та з допомогу дійсній науці, для вправляння і з додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі	3.75
* Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського	80
* Гумор і сатира	25
* Гумореск, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. 20, опр.	30
Гумористичні оповідання О. Стороженка	10
Гулуш-б Гулуш-ман Г. Хоткевича	20
Генофефа, оповідание про книжну невинно засуджену на смерть	35
* Генофефа, оповідання для народу, переповів Антін Чорногорський з численними образками	35
* Географія Ю. Левицького, в оправі	80
† Голем, оповідание, Г. Майринка (переклав В. Лежайський). Брошур. 1.25, в оправі	1.50
* Дерев'яні Ілюзії Фенрера (переклав з франц.)	80
Два брати (з казок Братів Ґрімів	15
* Два кущі — одна ніжка, оповідание Е. Золі (переклав Ом. Ревюк)	20
* Дід мовить, оповідання з сибірського життя І. Кірковського	10
* Дві сваровуські повісти про св. О. Ніколая, нап. Д. Щурат, з 3-ма малюнками Ю. Магаленського	20
* Дерев'яні брати і десята сестриця Галя, Марка Вовчка	20
* Девять братів і десята сестриця Галя, оповідание Андрія Лотоцького	20
Де любов, там і Бог, оповідание, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий)	15
* Дещо про громи	10
* Дівоцькеся справа, або як ксьонзд Шмідт зкарикував Анну Ланцінер	25
* Дмитро Донцов оповідання, повість, І. Франка	85
* Доля України, нарис, Дм. Дорошенка	35
* Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Чумаківської, в оправі	1.00
* Домашний лікар, М. М. Белеґая	75
* Достойні есть, збірка з Шевченкової поезиї	15
* Думки Тараса Шевченка	20
Дим, оповідание, Марко Вовчка	20
* Еволюція в образах, Д. Гирда	1.25
* Бестайн, повість з перших віків християнства, Кристофор фон Шміда	30
* Електричність, Н. Р. Кемпбелла	35
* Есперанто, український підручник міжнародної мови	20
* Сьуїцька преподобника, історичне оповідание, Ор. Левицького	25
* Єлисавета, мученица на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський	60
Жатеєй Марта, Вол. Гершенона, з 2-ма малюнками	40
Жити, заробок, організації і з. — Дні нашої слави і недолі	15
* Житєпись чорта, М. Шустакевича	15
Жінка і її значіне в суспільним житю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі	15
Жовнір: Оферма, оповідання з війск. житя	15
Жуковські в инші оповідання	15
* Завдання нової школи, нап. др. Ґустав Вінекен	10
* За волькости України Ар. Весоловського	5
* Залізе, повість Оснипа Маковея, друге управлене видание, брош. 1.00, опр.	1.25
* Замітки про сільське господарство Вол. Ніжольського	35
* Записна книжка, оповідание, В. Винниченка	5
Запорожська слава, історичне оповідання, А. Кашенка	50
* Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького	20
* За рідний край, оповідание з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки	30
За сестрою, оповідание з козацької старини, Андр. Чайковского	30
* Захар Беркут, образ громадського житя карпатської Руси в 13-ім віці, др. І. Франка	50
* Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, брош. 1.25, опр.	1.50
* Земля, повість Ольги Кобилянської, брош. 1.75, опр.	2.00
* Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання (з подорі) 1916 року	10
* Збірка оповідань для української молодежи	40
Збірка повісток	10
* Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр.	65
* З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листє" й „Ведучі роковини". З біоґрафічним нарисі Івана Франка і пам. Василя Верґуновича і 14 ілюстрацій. Брош. 2.75, в полот. оправі	3.40
* Знідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Петельского	30
* Звукоцвіти, поезії Кіма Поліщука, книжка друга	10
* З Дніпра на Дунай, оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кашенка, видання 3-те	40
* З житя первісного чоловіка, про житя первісних і сучасних дикунів	35
* З погребу рідкість обкладь, збірка віршів, О. Олеся	50
* З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузелі	10
* З дерев'яної мальовничої скрині, др. А. Чайковского, з 4-ма малюнками	1.50
Чинник житя, др. С. Дениковця	30
Зводьки для инших початкових шкіл та гімназій, Мих. Шаповала, з 3-ма малюнками і таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр.	75
З рому вино, сатиричні ілюстрації з европейського життя, оповідання і инше про старий край і Америку	30
* З теренів европейської війни, що діялось і діється кожним рідним краю	50
* З фільософії життєвої, нап. др. А. Крістенсен, пер. Мик. Лозинський	65
* Іван Дурак та инші оповідання, гр. Л. Толстоя	25
* Іван Конюченко й инші оповідання	20
* Іван Франко, біоґрафично-літературний нарис	20
* Із забраного царства, перша сотня найкращих казок. Збірка В. Державка	20
* Ікона Пречистої Діви, оповідание для народу, нап. Хрістоф фон Шміда, пер. Вас. Мерепка	10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). — Жетрина (3 ілюстрації). — Ніч і Смерть (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (3 ілюстрації). — Альмоґавари (3 ілюстрації)	20
* Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі	25
* Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в бога	50
* Ілюстроване українське письменство в житєписах, др. М. Пачовського	35
Індустріальний юніонізм Даниїла де Леон і Проповя В. Дебса	15
* Інституція, оповідание Марка Вовчка	20
* Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з анґлійського М. Дашкевич)	1.50
* Історія Греції та Риму для шкіл в самонаукуи, з 46 малюнками і з картами, написав М. О. Ковалевський	65
* Історія здложення Зачучених Держав Північної Америки, — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка просьбу по ночи водило і що то було? (4 ілюстрації). — Бог на землі (індійська казка). — Святи. — Дні нашої слави і недолі	15
* Історія Московщини до Петра Великого	40
* Історія о золотокорнім лимарю	10
* Історія паперових грошей	15
* Історія про гарну Магелону, оповідание з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповідание, П. Куліша	25
* Історія про Луци Кадемоні, Ів. Нечуя	20
* Історія про малого Пилипка	20
* Історія про сироту Івася	20
* Історія про трійцять одного	10
* Історія Україно-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком географії українських земель	40
* Історія українського народу, з Рецепції, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями	1.75
* Казки братів Ґрімів, з передним словом, портретом автора і малюнками в тексті	20
* Казки братів Ґрімів в чотирох томах з 180 малюнками, том І.	1.00
* Казки Вільгельма Гауфа, з 86-ма малюнками, частина перша (перші казки)	60
* Казки Вільгельма Гауфа, з 82-ма малюнками, частина друга (пятьчлаток)	60
* Казки про Цигана	20
* Кайдашева сім'я, повість І. Нечуя-Левицького	60
* Кайдашева сім'я, повість Івана Нечуя-Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верґуновича, брош. 1.25, опр.	1.50
* Канцелярія журнала студентського руху за 1918—1919 — Ніжин, Ніжинський Ліцей	10
* Камінна душа, повість, Гната Хоткевича	1.50
* Кожаний кобзар, нап. Л. Жевчук	25
* Кобзар Мирона житє і праця, Емеля Гекера	15
* Кармелюк і Неволничка, оповідание Марка Вовчка	20
* Кармелюк, Неволничка, народні оповідання	20
* Катехизм о. Конст. Курилла	20
* Катехизм християнсько-католицької релігії, третий наклад	20
* Кавка та її друзі, оповідання	20
* Кавка проти кавки, Vl. Мартова	5

(Дальше буде)

ВИЗНАКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належність за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресний money-order. Адреси замовляючого мусить бути написана на найдокладнійше. Мешканчі по малих місцевостях должні при замовленнях додавати 10 центів на ревізиї. Замовлені книжки коли замовляючий не прислав на ревізиї 10 центів, висилаємо не відвіпіщо. Замовлені книжки висилаємо відкритими почтою. Гроші належить посилати наперед.

КОЖДИЙ, ХТО ЗАМОВИТЬ НАЙМЕНШЕ НА 5 ДОЛ. ДІСТАНЕ З ПОДАНИХ ЦІН ЧЕТВЕРТИНУ (25%) ОПУСТУ!

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАЙНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресний money-order на ім'я, яке подано у редакциї адресі:

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.